

Fortalervirksomhed

- om hvordan målgruppers rettigheder kan fremmes

1. FORTALERVIRKSOMHED ER VIGTIGT

Mennesker, der arbejder for at sikre deres rettigheder, opnår mere varige forbedringer i deres livsvilkår, når de gør det gennem fortalervirksomhed. Når man arbejder med fortalervirksomhed i udviklings- og humanitært arbejde, er fokus ikke kun på at sikre direkte hjælp til en begrænset målgruppe, hvis basale rettigheder er truet, men også at fremme langsigtede, varige løsninger med udgangspunkt i både økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder.

CISUs strategi og puljeretningslinjer såvel som Danidas Verden 2030 strategi og Civilsamfundspolitik fremhæver vigtigheden af, at udviklings- og humanitært arbejde baseres på rettighedsbaserede tilgange med et klart fokus på fortalervirksomhed. Et stærkt, uafhængigt og mangfoldigt civilsamfund spiller en afgørende rolle i at sikre disse rettigheder.

Folks rettigheder kan have forskellige udspring. De kan for eksempel være grundlæggende menneskerettigheder vedtaget af FN i 1948 til beskyttelse af mennesker mod overgreb fra staten som for eksempel retten til at organisere sig, ytre sig, forsamle sig, have trosfrihed og retten til at udleve sin seksualitet. Rettigheder kan også være udtrykt som underskrevne internationale konventioner om eksempelvis køn, børn, handicap, klima eller minoritetsgrupper. Rettigheder kan endvidere være udtrykt i national politik som for eksempel retten til adgang til uddannelse eller lokalt som eksempelvis vigtig medicin på lokale sundhedsklinikker. Andre former for rettigheder omhandler menneskers demokratiske ret til at indgå i hørings- og beslutningsprocesser på nationalt og lokalt plan. Dette er også reflekteret i Verdensmålene, hvor mål #16 om udvikling af fredelige og inkluderende samfund baseret på retsstatsprincipper og menneskerettigheder fremhæver menneskers ret til adgang til information. En særlig form for rettigheder er formuleret som standarder og principper for humanitært arbejde.

I sit fortalerarbejde har man endvidere et særligt fokus på udsatte grupper gennem princippet om at

Leave No One Behind. I arbejdet med fortalervirksomhed kan man tale på vegne af særligt sårbare grupper og på den baggrund bidrage til opnåelse af Verdensmålene ikke kun for nogen – men for alle.

2. HVAD ER FORTALERVIRKSOMHED?

Formålet med fortalervirksomhed er at skabe forandringer gennem påvirkning af magthavere/myndigheder. Forandringerne skal sikre overholdelse af menneskers økonomiske, sociale og kulturelle såvel som de borgerlige og politiske rettigheder.

Fortalervirksomhed er en proces, hvor man med en målrettet indsats søger indflydelse på, at politiske, økonomiske, kulturelle og sociale beslutninger tages og udføres. Fortalervirksomhed har fokus på at påvirke beslutningstagere og borgere vedrørende fordeling af ressourcer inden for politiske, økonomiske og sociale systemer og institutioner. Det forsøger man med henblik på at forbedre livsvilkår for mennesker.

Fortalervirksomhed kan rette sig mod de formelle lovgivere og beslutningstagere, men det kan også rette sig mod eksempelvis offentlige instanser og personer, traditionelle ledere, virksomhedsejere og andre personer som udøver myndighed. Fortalervirksomhed kan ske på alle niveauer: Lokalt, regionalt, nationalt og internationalt.

Fortalervirksomhed tager afsæt i en rettighedsbaseret tilgang. Det vil sige, at man med fortalervirksomhed

Rettighedsbaseret fortalervirksomhed bygger på to helt centrale begreber:

Rights holder: Rettighedshavere – de folk, som har rettigheder, som skal opfyldes og tilgodeses

Duty bearer: De ansvarlige – den person eller institution/organisation der har ansvar for at opfylde/indfri folks rettigheder

arbejder med menneskerettigheder som værdigrundlag og tager afsæt i principper om *ikke-diskrimination, deltagelse, transparens og ansvarlighed*. Igennem fortalervirksomhed arbejder man med at fremme menneskers rettigheder.

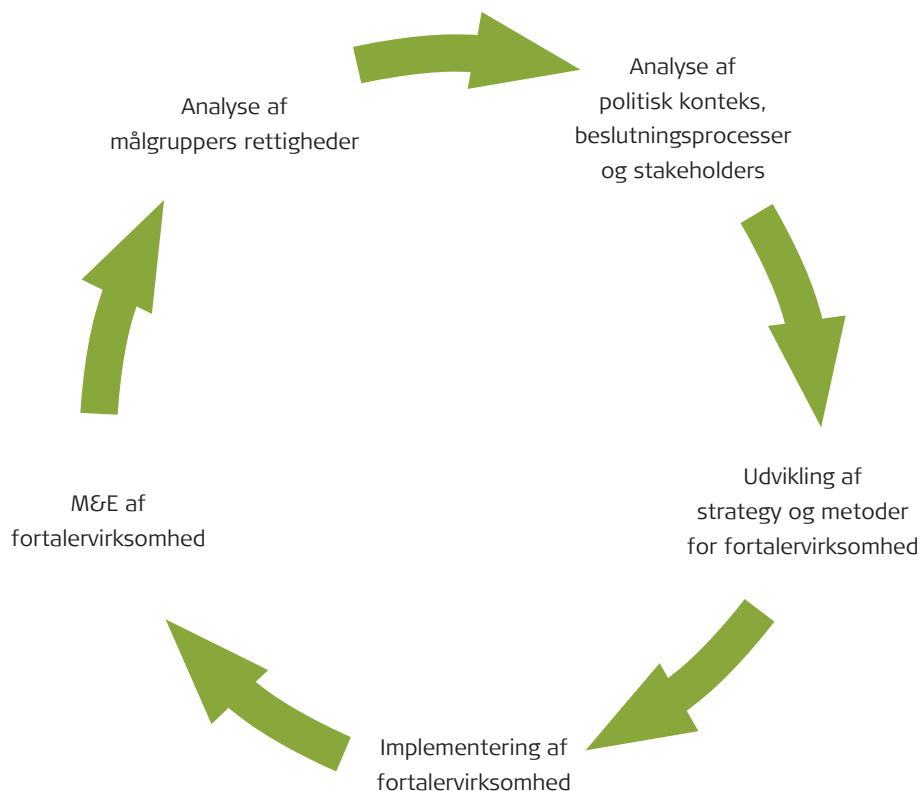
Som led i det at arbejde med rettighedsbaseret tilgang er det vigtigt, at fortalervirksomhed altid tager udgangspunkt i *målgruppen*. Det vil sige den gruppe af mennesker, sagen handler om, og deres rettigheder. Derfor skal en organisation, der laver fortalervirksomhed, have en tilstrækkelig opbakning hos og viden om målgruppen til at kunne gennemføre fortalervirksomhed sammen med eller på vegne af målgruppen.

3. FORTALERVIRKSOMHED I PRAKSIS

Fortalervirksomhed finder oftest sted ved, at man ud fra en analyse af målgruppers (right holders) rettigheder analyserer den politiske kontekst for at identificere de personer (duty bearers) og beslutningsprocesser, man vil søge at påvirke. Dette sker ved at udvikle en strategi og vælge metoder, som kan bruges til implementering af fortalervirksomhedsaktiviteter. Disse monitoreres og evalueres for at have nyt grundlag for at vurdere om målgruppers rettigheder er blevet opfyldt. Dette er vist nedenfor.

Ligesom der eksisterer en mangfoldighed af civilsamsfundsorganisationer vil der være en **mangfoldighed af mulige tilgange til fortalervirksomhed**. Generelt bør man have for øje:

- at fortalervirksomheden er indsatser, som er baseret på direkte eller indirekte deltagelse og inputs fra de målgrupper, der er påvirket af de forhold, man søger at ændre
- at fortalervirksomhed er målrettede indsatser, hvilket betyder at indsatsens strategi er designet og afgrænset på baggrund af den forandring, man ønsker at opnå og for hvem. Det kræver analyser og et grundigt kendskab til målgruppen og de ansvarlige beslutningstagere. I den forbindelse er det også vigtigt at arbejde aktivt med afgrænsning af, hvilke institutioner og beslutningstagere, man vil lave fortalervirksomhed over for.
- at fortalervirksomhed er sociale processer, der kan udfordre magtinteresser. Aktiviteterne kan udløse modstand og konflikt. Derfor er det vigtigt at være villig til at løbe risici og anerkende, at resultater af fortalervirksomhed ikke altid kan forudsiges. Disse risici må overvejes i strategien for indsatsen.
- at fortalervirksomhed i nogle kontekster sker på baggrund af, at man er inviteret ind i processer som for eksempel høringsrunder, andre gange ved at man skal kræve at blive hørt som for eksempel gennem kampanjer.

Mange af **CISUs medlemsorganisationer** arbejder med partnere, der arbejder tæt med målgrupper eller direkte repræsenterer fattige og udsatte befolkningsgrupper. Det er derfor vigtigt at holde fast i, at fortalervirksomhed ikke kun drejer sig om internationale eller nationale kampagner og direkte påvirkning af lovgivning. Fortalervirksomhed drejer sig også om at få indflydelse på og påvirke politiske og sociale processer på lokalt plan.

Fortalervirksomhed kan være mange ting: Fra en landsbyorganisations mulighed for at indgå i en lokal udviklingskomite og derigennem få indflydelse på prioriteringerne – til afprøvning af en model for en anderledes pædagogisk metode, der giver skolebørn større selv-værd og viden om egne muligheder for at få indflydelse.

Et andet indsatsområde for fortalervirksomheden er at medvirke til, at allerede eksisterende konventioner, lovgivning og politiske beslutninger bliver implementeret og efterlevet både på nationalt, regionalt og lokalt niveau.

Fortalervirksomhed kan også være at skabe opmærksomhed for eksempel for at forebygge stigmatisering af udsatte grupper.

Fortalervirksomhed kan også rettes mod den private sektor, for eksempel udvindingsindustrien. Fortalervirksomhed adskiller sig i denne kontekst fra CSR-aktiviteter, som ofte er et resultat af en invitation fra den private sektor til at hjælpe med at forbedre og implementere CSR-politikker.

Arbejdet med fortalervirksomhed vil i praksis ofte ske på tre niveauer, med glidende indbyrdes overgang, som vist i Udviklingstrekanten

www.cisu.dk/værktøj-metoder/cisus-temapapirer :

- Styrkelse og bevidstgørelse som led i en kapacitetsopbygning af organisationer og grupper af mennesker med henblik på at indgå aktivt i fortalervirksomhed
- Udvikling af strategiske ydelser, som understøtter, hvordan fortalervirksomhed kan lede til forandringer
- Egentlig fortalervirksomhed, som retter sig mod at påvirke strukturer, institutioner og myndigheder

Nogle af de **grundlæggende forudsætninger, der vil muliggøre fortalervirksomhed** er, at partnerne:

- har fokus på at sikre et råderum ('space') for at partnerne kan arbejde med rettigheder uden at blive forfulgt af magthavere
- har klar viden om målgruppers rettigheder baseret på en forståelse af, hvorledes disse rettigheder er udtrykt internationalt, nationalt og lokalt
- ved hvilke duty bearers forstået som institutioner og personer, der er ansvarlige for sikring af disse rettigheder, og hvilke beslutningsprocesser der påvirker sikring af målgruppers rettigheder
- har en klar forståelse af, hvordan de kan påvirke disse duty bearers og beslutningsprocesser gennem fortalervirksomhed til både at tage beslutninger, der fremmer målgruppens rettigheder samt sikrer at disse beslutninger gennemføres i praksis
- har legitimitet hos målgruppen til at kunne udføre fortalervirksomhed sammen med – og for – dem
- har tilstrækkelig kompetence og kapacitet til konkret og strategisk fortalervirksomhed.

4. CISU VIL MED DETTE TEMATISKE PAPIR OM FORTALERVIRKSOMHED FREMME at danske ci-

vilsamfundsorganisationer og organisationer, de samarbejder med i partnerskaber, bruger fortalervirksomhed som en tilgang til at opnå varige forandringer, der påvirker strukturelle årsager til fattigdom. Dermed kommer samarbejdet flere mennesker til gode, end den enkelte indsats er i stand til:

- at partnernes arbejde med fortalervirksomhed baseres på målgruppers rettigheder ved at styrke fattige og udsatte menneskers evne til at tale deres egen sag overfor duty bearers og dermed påvirke egne og andres livsvilkår i en positiv retning
- at anerkende værdien af fortalervirksomhed på det lokale og nære plan, og at målgrupper og duty bearers ser indsatser som legitime
- at partnerne er åbne for at samarbejde med andre aktører for eksempel i netværk for at forstærke indsatser
- at partnerne systematisk og strategisk arbejder med fortalervirksomhed som en proces, der kræver tid og fokus

5. SÅDAN KAN ORGANISATIONER BRUGE CISU

Puljer: Organisationer kan ansøge CISUs puljer om støtte til at arbejde med fortalervirksomhed i samarbejde med partnere.

Kapacitetsydelse: Medlemsorganisationer kan henvende sig til CISU og få rådgivning om arbejdet med fortalervirksomhed. De kan endvidere deltage i CISUs eksisterende kurser eller foreslå nye emner.

6. HVIS DU VIL VIDE OG GØRE MERE

Læs mere om fortalervirksomhed og find gode redskaber til at udvikle målsætninger og strategier for fortalervirksomhed her:

www.cisu.dk/værktøj-metoder/fortalervirksomhed

Til at udvikle arbejdet med fortalervirksomhed har CISU to grundlæggende råd:

- Er der enighed om, hvilke rettigheder I vil arbejde for at få opfyldt og viden om, hvilke duty bearers og beslutningsprocesser, der skal påvirkes gennem fortalervirksomhed?
- Har organisationen og partnere tilstrækkelig kapacitet til at gennemføre fortalervirksomhed indenfor jeres emner?

CISU TEMAPAPIRER

CISU udvikler tematiske papirer, som beskriver vores opfattelse af, hvordan forskellige centrale begreber i civilsamfundssamarbejde kan forstås og fortolkes i praksis af vores medlemsorganisationer.

De tematiske papirer er baseret på vores praksis og erfaringer fra medlemsorganisationernes internationale arbejde, vores rådgivning og kursusvirksomhed samt vores administration af puljer.

De tematiske papirer godkendes af CISUs bestyrelse. De er ikke statiske dokumenter men vil med passende mellemrum blive revideret på baggrund af indhøstede erfaringer. Samtidig vil flere tematiske papirer blive udarbejdet om andre emner.

Se seneste version og øvrige tematiske papirer på www.cisu.dk/værktøj-metoder/cisu-temapapirer

